

Öğretmen Adaylarının “Sınıfta Disiplin Sağlamak” Kavramına İlişkin Algılarının Belirlenmesi: Bir Metafor Analizi Çalışması*

Gülay EKİCİ¹, Hasan AKDENİZ²

¹ Prof. Dr. Gazî Üniversitesi, Gazî Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, gekici@gazi.edu.tr

² Dr. Öğrencisi. Gazî Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, hasanakdeniz.gazi@gmail.com

Geliş Tarihi/Received: 07.07.2017

Kabul Tarihi/Accepted: 02.01.2018

e-Yayım/e-Printed: 06.06.2018

DOI: <http://dx.doi.org/10.14582/DUZGEF.1854>

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının *sınıfta disiplin sağlamak* kavramıyla ilgili geliştirdikleri metaforları belirlemektir. Araştırmada nitel çalışma modeli kullanılmıştır. Bu kapsamda olgubilim deseninin kullanımı tercih edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu toplam 115 öğretmen adayı oluşturmuştur. Araştırmada öğretmen adaylarının sınıfta disiplin sağlamak kavramıyla ilgili metaforları yarı yapılandırılmış bir formla belirlenmiştir. Bu formda öğretmen adaylarından “*Sınıfta disiplin sağlamak gibidir/benzər; Çünkü.....*” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Bu çalışmada sosyal bilimlerdeki nitel araştırmalarda kullanılan veri değerlendirme yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. Kodlayıcılar arasındaki ortalama güvenilirlik değeri % 98 olarak bulunmuştur. Araştırmada öğretmen adayları sınıfta disiplin sağlamak kavramıyla ilgili toplam 38 metafor belirtmişlerdir. En fazla belirttikleri metaforların *deveye bende atlatmak, siürüyü gütmek, çobanlık, devlet yönetmek, askerlik, askeri kamp* vb şeklinde sıralandığı tespit edilmiştir. Bu metaforlar öğretmenin öğrencileri kontrol edebilme mekanizmasını vurgulamaktadırlar. Bu metaforlar analizleri sonunda toplam 4 farklı kategoride toplanmıştır. Bu kategoriler en fazla metafor kapsamaları bakımından “*kontrol altında tutmak, özel çaba harcamak, zoraki bir şeyler yaptırmak, güç gösterisi yapmak*” olarak sıralanmaktadır. Öğretmen adayları sınıfta disiplin sağlamanın temel amacının sınıf yönetimini sağlamak olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmen adayları sınıf yönetimi kavramına yönelik olarak olumsuz görüşlere sahiptirler.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen adayı, sınıfta disiplin sağlamak, metafor, nitel araştırma modeli.

Determination of Perception Regarding the “*Discipline in the classroom*” of Teacher Candidates: A work of Metaphor Analysis

ABSTRACT

The aim of this research is to determine metaphors developed by teacher candidates about the concept of *discipline in the classroom*. In the research phenomenological method has been used in the scope of qualitative research method. The sample of the study consists of 115 teacher candidates. Teacher candidates' metaphors are determined via semi-structured form. In this form, teacher candidates asked to fill in the blanks of sentences such as “*Discipline in the classroom is like.....*”. *Because.....*”. Content analysis technique has been used in data analysis process. Average reliability of study between these coding is determined as 98%. In the research, teacher candidates have developed 38 metaphors at total about concept of “*discipline in the classroom*”. Mostly, “*camel jump through the ditch, keep under the control of herd, shepherding, managing the country, military service, military camp*” etc. metaphors have been used. These metaphors emphasize the student control mechanism of the teacher's. Developed metaphors combined in 4 different categories. These categories ranked based on how much they contain metaphors; categories named such as “*to keep under control, to make special efforts, to do forced things, to show strength*”. Teacher candidates stated that the main purpose of discipline in the classroom is to provide classroom management. Teacher candidates have negative views about discipline in the classroom.

Keywords: Teacher candidate, discipline in the classroom, metaphor, qualitative research.

* Bu çalışma 4-6 Mayıs 2017 tarihinde, Eskişehir Anadolu Üniversitesinde yapılan 6.Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu (USBES6)'nda sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş tam metin halidir.

1. GİRİŞ

DİSİPLİN! Bireylerin içinde yaşadıkları topluluğun genel düşünce ve davranışlarına uymalarını sağlamak amacıyla alınan önlemler bütünüdür. Sarıtaş'ın (2000) belirttiği gibi, genel anlamda disiplin kavramı, bir amaçla bir araya gelmiş insan grubunun düzen içinde yaşamasını sağlamak amacıyla seçilip konulmuş kuralları, hükümleri ve bunları uygulaması için alınan önlemleri ifade etmektedir. Disiplin Latince birini izleyen ya da birinin peşinden giden anlamına gelen “disciple” kökünden türetilmiştir. Dolayısıyla bu temel kavramda bir düzen, uyum ve birlikte hareket etme sürecine vurgu yapılmaktadır.

SINIFTA DİSİPLİN SAĞLAMAK kavramı ise; sınıfta etkili eğitim-öğretim faaliyetlerini gerçekleştirebilmek için uyulması gereken tüm önlemler bütünüdür diyebiliriz. Etkili eğitim-öğretim faaliyetlerinin uygulanabilmesi için gerekli olan en önemli kavramların başında sınıfta disiplin sağlamak kavramı gelmektedir. En iyi ders programları hazırlansın, donanımlı öğretmenler yetiştirilsin, son teknolojilerle donatılmış derslikler hazırlansın...vb. eğer ki eğitim-öğretim faaliyetlerini uygulayacak olan öğretmenlerin sınıfta belli bir düzen dahilinde disiplini sağlayamamaları durumunda belirlenmiş olan hedeflere ulaşılması daha zor olabilecektir. Çünkü öğretmenin toplumsal beklentiler ve eğitimin amaçları doğrultusunda istenilen özellik ve yeterlilikte bireyler yetiştirebilmesi, ancak onun öğretme-öğrenme süreçlerini tasarlama, uygulama ve değerlendirmenin yanı sıra özellikle yönetme yeterliklerine sahip olması ile olanaklıdır. Sınıflar, eğitimin hedeflerinin kazandırıldığı yerlerdir. Öğretmenin sınıftaki başarısı ise, genelde sahip olduğu sınıf düzeni yani sınıfta disiplini sağlayabilme becerileriyle çok yakından ilişkilidir (Aküzüm & Nazlı, 2017; Tutkun, 2011: 237). Diğer taraftan Ekici ve Kurt (2014) sınıfta disiplin sağlayabilmeyi etkileyen en önemli faktörlerinden birinin disiplin öz-yeterlik algısı, diğerinin ise öğretmenlerin sınıf yönetimi profilleri olduğunu ifade etmektedirler.

Sınıfta disiplin sağlamak, sınıf ortamında öğrencilerin ders programlarında belirtilmiş olan ve kazanmaları gereken amaçlar doğrultusunda hareket etmesini sağlayan güçtür ki bu güç öğretmende mevcut olmalıdır. Çünkü öğretmenin disiplin olaylarının oluşmasına engel olacak önlemleri önceden alması ve bunlarla ilgili bilgileri öğrencilerle önceden paylaşması gerekir. Dolayısıyla bir öğretmenin önleyici disiplin anlayışına ve problem olduğunda çözüm sağlayıcı disiplin anlayışına sahip olması oldukça önemlidir. Disiplin kavramını sadece ceza olarak değerlendirmek yerine, sınıf ortamında öğrencileri amaçlara uygun olarak yönetmenin bir aracı olarak kabul etmekte yarar vardır. Bu araştırmada ise; geleceğin öğretmenleri olacak olan öğretmen adaylarının sınıfta disiplin sağlama kavramıyla ilgili algılarının belirlenmesinin önemli olduğundan hareket edilerek metaforik algılarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Çünkü etkili sınıf yönetimi konusunda yapılan araştırmalar, okulda yapılacak olan başarılı her değişikliğin öğretmenin becerileri ve yeteneği ile ilişkili olduğunu ortaya koymakta; öğretmenin en önemli rolünün, iyi düzenlenmiş ve planlanmış sınıf yönetimini temel alan olumlu ve destekleyici ortam yaratmak olduğu belirtilmektedir. Öğrencilerin yeni bilgiler kazandıkları, sınıfın değerli üyesi oldukları ve risk alma konusunda kendilerini özgür hissettikleri sınıf ortamlarında yaşantılar geçirmesi öğrenmeyi en iyi düzeyde ortaya çıkarması bakımından önemli görülmektedir (Sucuoğlu, Ünsal & Özokçu, 2004: 53).

Öğretmen eğitimi sürecinde öğretmenlere ve öğretmen adaylarına kazandırılması gereken en öncelikli yeterliklerin başında sınıf disiplinini sağlayabilmek yönünde sınıf yönetimi becerilerinin kazandırılabilmesi gelmektedir. Yapılan araştırmalar öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri ile öğrencilerin akademik başarıları arasındaki ilişkinin belirlenmesinin oldukça önemli olduğunu vurgularken (Gilpatrick, 2010; Sucuoğlu, Ünsal & Özokçu, 2004; Topal, 2007), öğretmenlerin rollerinin çok önemli olduğu görülmektedir (Ercoşkun & Ada, 2014). Öğretmen etkili bir sınıf yönetimi oluşturmada birinci derecede sorumludur. Esas görevi öğrencilerde belirlenen hedefler doğrultusunda istenilen yönde davranış değişikliği meydana getirmek olan öğretmenin bu görevini yerine getirmek için etkili sınıf yönetimi becerilerine sahip olması gerekir. Bu durum iyi bir öğretmen eğitimiyle mümkün olabilmektedir (Akın, 2006: 37-38). Sınıf yönetimi becerileri dört ana başlık altında toplanmaktadır. Bunlar; öğretimin yönetilmesi, sınıf prosedürü ve rutin işler, sınıfın fiziksel düzeninin örgütlenmesi ve öğrenci davranışlarının yönetilmesidir. Farklı bir sınıflandırmada ise; sınıf yönetiminin beş boyutundan söz edilmektedir. Bunlar; sınıf ortamının fiziksel düzeni, plan-program,

sınıfta ilişkilerin düzenlenmesi, davranış düzenlemeleri ve süre kullanımına ilişkin etkinliklerdir (Akın & Koçak, 2007: 354). İlgili literatürden de anlaşıldığı üzere, sınıfta disiplini sağlayabilmek için sınıf yönetimi becerilerini çok iyi bilmek ve bu becerileri etkili bir şekilde uygulamak gerekmektedir. Çünkü iyi bir sınıf yönetimi; öğretmenin iletişim becerilerinin, planlama ve organizasyon becerilerinin, açıklama ve gösterimdeki yeterliliğinin, güdüleme ve pekiştirme becerilerinin niteliği ile doğru orantılıdır (Gözütok, 2004). Etkili bir öğretme-öğrenme süreci gerçekleştirmek isteyen öğretmenlerin sahip olmaları gereken en önemli beceri, sınıflarındaki öğrencileri ve madde kaynaklarını sınıfın amaçları doğrultusunda harekete geçirme-yönlendirme yani yönetebilmesi-düzenleyebilmesidir (Demirtaş, 2005). Dolayısıyla gelecekte öğretmenlik mesleğini seçecek olan öğretmen adaylarının sınıfta disiplin sağlamak kavramına yönelik metaforik algılarını değerlendirmek önemli görülmektedir. Belirlenen sonuçlarla öğretmen adaylarının ileride meslekleri olacak olan öğretmenliğe yönelik bakış açıları ortaya konulmuş olacaktır. Bu algının metaforlar aracılığıyla belirlenmesinin oldukça önemli olduğu düşünülmektedir.

Metafor “istiare, mecaz, i(e)ğretileme” anlamına gelen bir ifadedir. İğretileme; ‘bir şeyi anlatmak için ona benzetilen başka bir şeyin adını eğreti olarak kullanma, eğretileme’ anlamına gelmektedir (TDK, 1988). Diğer taraftan eğretilemenin, Batı dillerinde “metaphore” karşılığı olarak ele alındığını, metafor sözcüğünün Aristo’nun Poetika adlı eserinde “metaphoria” şekliyle “metapherin” (bir yerden bir yere taşıma) sözünden türetilmiş olarak kullanıldığını ifade etmektedir (İnce, 2002). Metafor sözcüğü köken olarak “bir yerden başka bir yere götürmek” anlamına gelen Yunanca “metafora” sözcüğünden ve Fransızca métaphore sözcüğünden türemiştir. “Öte” anlamına gelen meta ve taşımak anlamındaki “pherein” kelimeleri birleşerek metafor kelimesini oluşturmuştur (Corbett & Connors, 1999:122). Diğer taraftan konuya çok daha detaylı bir vurgu yapan Halliwell’in (1986, Akt. Jensen, 2006) belirttiği gibi, metafor kavramının Plato’ya kadar dayanan bir geçmişi olup, metaforlar kompleks kavramların daha iyi anlaşılmasını ifade etmek için yaygın biçimde kullanılan araçlardandır.

Mish (1991) metafor kavramını, bir kelime veya ifadenin bir tür obje veya fikir ifade ederek, bir benzerlik veya analogi önerme şeklinde bir diğerinin yerine kullanıldığı bir tasvir olarak vurgulamaktadır. Lakoff ve Johnson’a (2005) göre metaforlar soyut olarak tecrübe ettiğimiz deneyimleri somut ifadelerle kavramlaştırmamıza yardımcı olur. Bu nedenle, metaforiksel ilişkiler tarafından kavramsal sistemimizin önemli bir parçasının yapılandırıldığını vurgulayarak, metaforun özünün bir şeyi (olgu, kavram, nesne gibi) başka bir şeye göre anlamak ve tecrübe etmek olduğunu ifade etmişlerdir. Yob’a (2003) göre son yıllarda metafor, bir bireyin yüksek düzeyde soyut, karmaşık veya kuramsal bir olguyu anlamada ve açıklamada işe koşabileceği güçlü bir zihinsel araç olarak değerlendirilmektedir. Metaforların bu gücünü Shuell (1990) “Bir resim bin kelimeye bedelse, bir metafor bin resme bedeldir.” ifadesinde oldukça net olarak ortaya koymaktadır. Scheffler’e (1979) göre, metaforlar sezgisel bir yolla belirli tür olasılıkları keşfetmeye yönelik düşünce buluşlarıdır. Metaforlar, keşfedilebilecek hatta test edilebilecek fikirlere ve hipotezlere ulaşmayı sağlarlar. Metaforlar, eğitimcilerin ve öğrencilerin önceki bir takım deneyimleri ilişkilendirerek eğitimsel fenomenleri anlayabilecekleri güçlü zihinsel/bilişsel modeller olarak rol oynarlar. Strenski (1989) metaforların sonuçlar olduğunu öne sürmekte ve metaforların tutumlarımızı yansıtan ve şekillendiren, hatta davranışlarımızı belirleyen role sahip olduğunu belirtmektedir. Sonuç olarak, metaforlar kişilerin yaratıcılıkları, bilgi birikimleri, farklı düşünebilme becerilerini kullanabilmeleri ve güçlü bilişsel yapıları sayesinde çoğu zaman sözlüklerde bile bulamayacağımız açıklamaları içeren kişisel ürünlerdir.

İlgili literatür incelendiğinde; sınıfta disiplin sağlamak kavramı konusunda öğretmen adaylarının metaforik algılarının belirlendiği herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Ancak disiplin kavramıyla ilgili farklı katılımcı gruplarıyla yapılmış olan araştırmaların var olduğu görülmektedir. Bu kapsamda, Turhan ve Yaraş (2013) yaptıkları araştırmada öğretmen ve öğrencilerin öğretmen, disiplin, müdür, sınıf kuralları, ödül ve ceza kavramlarına ilişkin metaforik algılarını belirlerken, Boyacı (2009) ise ilköğretim öğrencilerinin disipline, sınıf kurallarına ve cezalara ilişkin görüşlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi (Türkiye-Norveç örneği) adlı çalışmayı hazırlamıştır. Örucü (2012) ise, ilköğretim sınıf öğretmenlerinin sınıfa ve sınıf yönetimine ilişkin metaforik algılarını tespit etmeyi amaçlayan bir çalışma hazırlamıştır. Ancak sınıfta disiplin sağlamak konusuyla

ilgili yapılmış bir çalışmaya ulaşılmamıştır. Bu nedenle yapılmış bir araştırmanın olmaması bu araştırma sonunda elde edilen sonuçların literatüre dikkat çekici ve farklı bir bakış açısı kazandıracak değerli bilgiler kazandıracığı umulmaktadır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının *sınıfta disiplin sağlamak* kavramıyla ilgili geliştirdikleri metaforları analiz etmektir. Bu kapsamda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğretmen adaylarının sınıfta disiplin sağlamak kavramıyla ilgili sahip oldukları metaforlar nelerdir?
2. Belirtilen metaforlar ortak özellik bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanmaktadır?

2. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın modeli ve deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin analizi ve geçerlik ve güvenirlik başlıkları altında detaylı bilgiler verilmektedir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Nitel araştırma modeli tercih edilerek hazırlanan bu çalışmada olgubilim (fenomoloji) deseni kullanılmıştır. Olgubilim deseni, farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgular yaşadığımız dünyada olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilmektedir (McMillan, 2000; Patton, 1990; Yıldırım & Şimşek, 2011). Olgubilim (fenomoloji) deseninin temelini bireysel tecrübeler oluşturmaktadır. Bu desende araştırmacı katılımcının öznel tecrübeleri ile ilgilenmekte, algılamaları ve olaylara yükledikleri anlamları incelemektedir. Diğer bir ifadeyle, olgubilim olarak da adlandırılan fenomenoloji “*Gerçek nedir?*” sorusuna cevap arayan bir desendir. Olgubilim tanımlayıcı niteliğe sahip bir araştırma desendir. Bu bağlamda genelleme yapmak bir amaç değil, olguları tanımlamak en önemli amaçlardan biridir (Akturan & Esen, 2008; Patton, 1990). Bu çalışmada ise, öğretmen adaylarının sınıfta disiplin sağlamak kavramına ilişkin algıları metaforlar yoluyla tespit edilmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Bu araştırma 2016–2017 eğitim-öğretim yılının güz döneminde yapılmış olup, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesinin farklı bölümlerine kayıtlı toplam 115 öğretmen adayı katılmıştır. Bu çalışma için 115 öğretmen adayının yeterli olduğu düşünülmüştür. Çünkü Luborsky ve Rubinstein (1995), nitel çalışmalar konuyla ilişkili amaç ve hedefleri ne kadar iyi karşıladığına göre ve örneklemdaki birimlerin uygunluğuyla değerlendirilmelidir vurgusu yapmaktadırlar. Bahsedilen birimlerin kişiler, kelimeler, gözlemler, olaylar, aktiviteler, sosyal süreç ya da çalışmadaki herhangi bir konu olabileceği ifade edilmektedir. Araştırmada amaçlı çalışma grubu seçilmiştir. Farklı araştırmalarda (Coyne, 1997; Given, 2008; Knight ve diğerleri, 2013) amaçlı çalışma grubu seçiminde pek çok problemle karşılaşıldığı belirtilmektedir. Bu kapsamda amaçlı çalışma grubu seçimindeki problemleri en aza indirebilmek için bazı kriterler dikkate alınmıştır. Dolayısıyla, öğretmen adaylarının seçiminde çalışmaya gönüllü katılmak istemek, araştırmacının kolay ulaşılabilirliği, mümkün olduğunca farklı öğretmenlik branşlarından katılımın sağlanması, sınıf yönetimi dersini almış olmak, öğretmen adaylarının anlamadıkları konuları açıklayarak onlara yardımcı olabilmek gibi kriterler dikkate alınmıştır.

2.3. Veri Toplama araçları

Yaratıcı ve eleştirel düşünmeyi geliştirme, öğretimi planlama, program geliştirme, öğretmen uygulamalarını yönlendirme vb. konularda veri toplama aracı olarak metaforlara sıklıkla başvurulmaktadır (Vadeboncoeurve Torres, 2003). Bu araştırmada veriler araştırmacılar tarafından hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış sorudan oluşan görüş belirtme metafor formuyla toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış soru formu metafor araştırmalarında en fazla tercih edilen veri toplama araçlarının başında gelmektedir (Döş, 2010; Linn, Sherman & Gill, 2007; Pishghadam & Pourali, 2011). Formda öğretmen adaylarının *Sınıfta disiplin sağlamak* kavramına ilişkin algılarını belirlemek için her bir öğretmen adayından “*Sınıfta disiplin sağlamak gibidir, Çünkü.....*” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Bu soru kalıbında, “*gibi*” kavramı genellikle “*metaforun konusu*” ile “*metaforun kaynağı*” arasındaki bağı daha açık bir şekilde çağrıştırmak için kullanılmaktadır. Çünkü

herhangi bir olgunun metafor olabilmesi için aşağıdaki soruları cevaplayabilmesi gerektiği belirtilmiştir (Forceville, 1996; Akt. Forceville, 2002):

Metaforun konusu nedir?

Metaforun kaynağı nedir?

Metaforun kaynağından konusuna atfedilmesi düşünülen özellikler nelerdir?"

Bu araştırmada “*çünkü*” kavramına yer verilerek katılımcıların kendi metaforları için bir “*gerekeçe*” sunmaları istenmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2013), metaforun kendisinin, tek başına metaforun betimsel ve görsel gücünü yeteri kadar ortaya çıkaramayacağını, bunu takiben mutlaka “*niçin*” veya “*neden*” sorusunun sorulması gerektiğini belirtmektedir. Bu nedenle araştırmada öğretmen adaylarının metaforlarını hangi anlamda kullandıklarını açıklamaları için *Çünkü...*sorusu sorularak, sınıfta disiplin sağlamak kavramına yönelik algılarının detaylı şekilde belirlenebilmesi hedeflenmiştir. Belirtilen bu noktalar aşağıdaki gibi örneklendirildiğinde çok daha net ifade edilmiş olacaktır:

Örnek:

Sınıfta disiplin sağlamak siyaset yapmak **gibidir. Çünkü** çok güçlü, bilgili, karşı tarafın yararına ve mutlu edici...sözler söylemen gerekiyor ki insanlara kendinizi kabul ettirebilesiniz.

Metaforun Konusu

Metaforun Kaynağı

2.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizi oldukça detaylı aşamalarda gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizine başlamak için öncelikle öğretmen adaylarının cevap kâğıtlarının uygun şekilde yazılıp-yazılmadığı kontrol edilmiş ve hem metaforun konusu hem de metaforun kaynağı bölümleri uygun şekilde doldurulanlar değerlendirmeye alınmıştır. Dolayısıyla cevap kâğıtlarına 1’den başlayarak 115’e kadar numara verilmiştir. Bu çalışmada sosyal bilimlerdeki nitel araştırmalarda kullanılan veri değerlendirme yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır (Bilgin, 2006; Lichtman, 2010; Stemler, 2001). İçerik analizi sözel, yazılı ve diğer materyallerin nesnel ve sistematik bir şekilde incelenmesi ve belli kategorilere göre düzenlenmesine olanak tanıyan bilimsel bir yaklaşımdır (Bogdan & Biklen, 2007; Cohen, Manion & Morrison, 2007; Leblebici & Kılıç, 2004; Tavşancıl & Aslan, 2001). Kısacası içerik analizi birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve kategoriler çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır. Verilerin içerik analiziyle incelenmesinin nedenleri aşağıdaki gibi belirtilmektedir:

*Temel amacının toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmak olması,

*İçeriklerle ilgili ortak ve sistematik verilere ulaşmayı öngörmesi,

*Mevcut metinlerin nitel ve nicel boyutlarından hareketle bilinmeyen sosyal gerçeğe yönelik çıkarım yapmak istemesi,

*Esas olarak birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirerek bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyecek yorumlamaya fırsat vermesi,

*Verileri daha derin bir işleme tabi tutması gibi özelliklerinden kaynaklanmaktadır (Gökçe, 2006; Yıldırım & Şimşek, 2013).

Araştırmaya uygun şekilde doldurulmuş olan ve toplam 115 kâğıtta öğretmen adaylarının belirttikleri metaforların analiz edilmesi ve yorumlanması süreci toplam on aşamada yapılmıştır. Bunlar;

- (1) Kâğıtların incelenmesi,
- (2) Uygun olmayan kâğıtların elenmesi aşaması,
- (3) Kâğıtların tekrar derlenmesi aşaması,
- (4) Kâğıtların sıralanması ve numaralandırılması aşaması,
- (5) Metaforların incelenmesi aşaması,
- (6) Kategorilerin geliştirilmesi aşaması,
- (7) Metaforların kategorilere dağılımı aşaması,

- (8) Geçerlik ve güvenilirlik aşaması,
 (9) Metaforların frekanslarının hesaplanması aşaması ve
 (10) Verilerin yorumlanması aşamasıdır (Armstrong, Davis & Paulson, 2011; Aydoğdu, 2008; Corbin & Strauss, 2007; Çapan, 2010; Ekici, 2016a,b; Özcan, 2010; Saban, 2010).

Geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması

Araştırmanın geçerliğini sağlamak amacıyla üç önemli süreç gerçekleştirilmiştir. Bunlar:

- (a) Verilerin kodlanması ve veri analiz süreci detaylı bir şekilde açıklanmıştır (Hruschka ve diğerleri, 2004),
 (b) Araştırmada elde edilen kategorilere her biri için onu en iyi temsil ettiği varsayılan öğretmen adaylarının açıklamalarından örnekler seçilerek bulgular bölümünde yer verilmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2013),
 c) Literatür detaylı şekilde taranarak ilgili araştırmalar arası tutarlılık sağlanmaya çalışılmıştır (Ratcliff, 1995).

Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için ise, araştırmada ulaşılan kategorilerde yer verilen kodların sözcük konusu kavramsal kategorileri temsil edip etmediğini teyit etmek amacıyla araştırmacıların kodları ve kodlara ilişkin kategorileri karşılaştırılmıştır. Araştırma verileri araştırmacılar tarafından ayrı ayrı kodlandıktan sonra ortaya çıkan kod ve kategori listesine son şekli verilmiştir. Araştırmanın güvenilirlik hesaplamasında Tawney ve Gast'in (1984) önerdiği, $[(\text{Görüş Birliği}) / (\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı})] \times 100$ formülü kullanılmıştır. Miles ve Huberman'a göre (1994), güvenilirlik hesaplarının %70 ve üzerinde çıkması, nitel araştırmalar için güvenilir kabul edilmektedir. Bu çalışmada hesaplanan güvenilirlik katsayısı, %98 olarak bulunmuş ve uzmanların görüşleri yönünde belirlenen kategorilerin yüksek oranda tutarlı olduğu sonucuna varılmıştır.

Diğer taraftan öğretmen adaylarının görüşleri katılımcı numarası belirtilerek bulgular bölümünde vurgulanmıştır. Örneğin (ÖA10) gibi. Verilerin değerlendirilmesinde Nvivo9.3 programı kullanılmıştır. Kelime bulutu hazırlanmasında ise wordle programından yararlanılmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde öğretmen adaylarının sınıfta disiplin sağlamak kavramına yönelik belirttikleri metaforlar, bu metaforların ilgili kategoriler altında değerlendirilmesi ve ilgili metaforlara belirtilmiş olan açıklamaların düzenlenmesi şeklinde sunulmuştur.

Tablo 1. Öğretmen adaylarının *sınıfta disiplin sağlamak* kavramına yönelik geliştirdikleri metaforlar

Metafor sırası	Metafor adı	f	Metafor sırası	Metafor adı	f
1	Deveye hendek atlatmak	19	20	Futbol takımı yönetmek	1
2	Sürüyü gütmek	13	21	Beynin çalışması	1
3	Çobanlık	11	22	Bıçak sırtı	1
4	Devlet yönetmek	11	23	Evde disiplin sağlamak	1
5	Askerlik	9	24	Soğan doğramak	1
6	Askeri kamp	8	25	Sütü taşırılmadan pişirmek	1
7	Ateşle oynamak	7	26	Talk Show	1
8	Siyaset yapmak	7	27	Matematik sorusu çözmek	1
9	İcat yapmak	5	28	Hikaye anlatmak	1
10	Orduya hükmetmek	3	29	Fotoğraf çekmek	1
11	Gösteri yapmak	3	30	Örgü örmek	1
12	Otorite sağlamak	2	31	Baba olmak	1
13	Tek ayaküstünde durmak	2	32	Nefesini tutmak	1
14	Güneşe ulaşmak	2	33	Babalık	1
15	Ormandaki aslan olmak	1	34	Futbol maçında hakem olmak	1
16	Kümeşte tavukları yönetmek	1	35	Bir ağacın meyve vermesi	1
17	Anne şefkatiyle çocuk avutmak	1	36	Bir binanın inşaatıyla uğraşmak	1
18	Dağ aşmak	1	37	Liderlik	1
19	Pirincin taşını ayıklamak	1	38	Çocuğun oyuncakını almak	1
				38 çeşit metafor ve belirtilen görüş sayısı	115

Tablo 1 incelendiğinde; öğretmen adaylarının "*Sınıfta disiplin sağlamak*" kavramına yönelik olarak toplam 38 çeşit metafor ürettikleri ve bunun için 115 görüş belirttikleri görülmektedir. Öğretmen adaylarının sınıfta

disiplin sağlamak kavramıyla ilgili ilk on sırada en fazla belirttikleri metaforlar; *deveye hendek atlatmak, sürüyü gütmek, çobanlık, devlet yönetmek, askerlik, askeri kamp, ateşle oynamak, siyaset yapmak, icat yapmak, orduya hükmetmek* vb. şeklinde sıralanmıştır. Metaforların genel olarak bir kişinin ve ya kişilerin bir kişi ve ya kişileri kontrol altında tutması, onlara baskı uygulaması, belli bir düzende-kuralda hareket etmek vb. şeklinde görüş vurgular yönde oluşturulduğu görülmektedir. Diğer taraftan metaforların tamamının cansız metaforlar olduğu belirlenmiştir. Toplam 14 metaforun 19 defa ile 2 defa arasında tekrar edilme sıklığı olduğu belirlenirken, toplam 22 metaforun ise birer defa ifade edildiği belirlenmiştir. Dikkat edilecek olursa, öğretmen adaylarının sınıfta disiplin sağlamak için en fazla *deveye hendek atlatmak* metaforunu ürettikleri tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının sınıfta disiplin sağlamak kavramıyla ilgili belirttikleri metaforların ortak özellikleri bakımından ayrıldıkları kategorilere göre dağılımına ise Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmen adaylarının sınıfta disiplin sağlamak kavramına yönelik olarak geliştirdikleri metaforların kategorilere göre dağılımı

Kategoriler	Metafor çeşidi (f)
1. Kontrol altında tutmak <i>Metaforlar:</i> Sürüyü gütmek, Çobanlık, Devlet yönetmek, Askerlik, Orduya hükmetmek, Kümeste tavukları yönetmek, Futbol takımı yönetmek, Beynin çalışması, Evde disiplin sağlamak, Talk Show, Hikaye anlatmak, Fotoğraf çekmek, Futbol maçında hakem olmak Baba olmak*	13
2. Özel çaba harcamak <i>Metaforlar:</i> Ateşle oynamak, İcat yapmak, Güneşe ulaşmak, Anne şefkatiyle çocuk avutmak, Dağ aşmak, Pirincin taşını ayıklamak, Bıçak sırtı, Soğan doğramak, Sütü taşırmeden pişirmek, Örgü örmek, Bir ağacın meyve vermesi, Bir binanın inşaatıyla uğraşmak	12
3. Zoraki bir şeyler yaptırmak <i>Metaforlar:</i> Deveye hendek atlatmak, Askeri kamp, Otorite sağlamak, Tek ayaküstünde durmak, Matematik sorusu çözmek, Baba olmak*, Çocuğun oyuncuğunu almak	7
4. Güç gösterisi yapmak <i>Metaforlar:</i> Siyaset yapmak, Gösteri yapmak, Ormandaki aslan olmak, Liderlik	4
TOPLAM METAFOR	38

Baba olmak farklı kategorilere yönelik açıklamaları olan bir metafordur.*

Tablo 2’ye göre, öğretmen adaylarının sınıfta disiplin sağlamak kavramına yönelik geliştirdikleri metaforlar dört kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler en fazla metafor kapsamaları bakımından “*Kontrol altında tutmak, Özel çaba harcamak, Zoraki bir şeyler yaptırmak ve Güç gösterisi yapmak*” olarak sıralanmaktadır. Bu kategorilerin her birinde farklı sayılarda metaforlar belirtilmiştir. Aşağıda bu kategorilerde yer alan metaforların her birine katılımcıların ifadeleriyle açıklamalı örnekler verilmiştir.

1. Kontrol altında tutmak kategorisinde yer alan metaforlar ve açıklamalarına ait öğretmen adaylarının belirttiği örnekler

Öğretmen adayları tarafından bu kategoride toplam 13 metafor belirtilmiştir. Aşağıda bu metaforlara ait açıklamalara yer verilmiştir. Bu kapsamda;

Sürüyü gütmek; “İnsanlarda da hayvanlarda olduğu gibi grupta yapılan bir harekete uyum sağlama düşüncesi vardır. Sınıftaki öğretmenlerin de sınıf içi disiplinini sağlamak için mutlaka grup halinde kontrol etmeleri gerekir. Sınıf disiplinini sağlamak bir çobanın koyunlarını kontrol altında tutması gibidir” (ÖA14)

Baba olmak; “Hem seversin hem çocuğunun iyiliğini düşünürsün hem de onların istemediği bir şeyler olsa da yaptırırsın. Fakat bunların hepsini onları kontrol altında tutmak amaçlı yaparsın. Öğretmenin sınıfta disiplin sağlaması da aynen böyledir. Çünkü bir babanın çocuğuna yaklaşımı gibidir. Fakat temel amaç, onlara zarar gelmesin düşüncesiyle ve onların yararı düşüncesiyle onları hep kontrol altında tutmak istersin” (ÖA9).

2. Özel çaba harcamak kategorisinde yer alan metaforlar ve açıklamalarına ait öğretmen adaylarının belirttiği örnekler

Öğretmen adayları tarafından bu kategoride toplam 12 metafor belirtilmiştir. Aşağıda bu metaforlara ait açıklamalara yer verilmiştir. Bu kapsamda;

Pirincin taşını ayıklamak; “Öğrencilerin her biri farklıdır. Tek tek her öğrenciyi belli bir düzende kontrol etmek gerekir. Bir aşçının pirinçleri de öylesine bir düzen içinde kontrol altında tutması ve incelemesi gerekir ki tehlikeli olan taşlar

aralardan kaçmasın. Sınıf disiplinini sağlamakta bir aşçının pirincin taşını ayıklarken verdiği dikkati vermesi gerekiyor” (ÖA6).

Bir binanın inşaatıyla uğraşmak; Bir inşaatta görev yapanlar çok zor şartlarda ve özel gayret göstererek çalışırlar. İşçiler arka arkaya dizilirler ve elden ele malzemeleri taşırlar. En sonda yer alanlarda gelen malzemelerle duvarları örerler. Tüm çalışanlar sıkı bir şekilde çalışırlar. Sonunda güzel bir bina yapılır. Öğretmenler sınıfta duvarı ören ustalardır. Öğrenciler tuğlalardır. Öğretmenler öğrencilerini öylesine dikkatli sıralamaları ve aralarına uygun malzemelerle doldurmaları gerekiyor ki öğrenciler iyi yetişebilsinler. Tüm öğrencilerini belli kurallara göre düzenlemeleri sınıf içinde disiplini sağlamaları anlamına gelmektedir” (ÖA105).

3. Zoraki bir şeyler yaptırmak kategorisinde yer alan metaforlar ve açıklamalarına ait öğretmen adaylarının belirttiği örnekler

Öğretmen adayları tarafından bu kategoride toplam 7 metafor belirtilmiştir. Aşağıda bu metaforlara ait açıklamalara yer verilmiştir. Bu kapsamda;

Deveye hendek atlatmak; “Bir deveye hendek atlatmak çok zordur. Çünkü devenin hendekten atlayabilecek bir özelliği yoktur. Bu işi yaptırmak nasıl zorsa sınıfta disiplin sağlamakta o kadar zordur. Sınıftaki tüm öğrencilerin özellikleri farklıdır tüm öğrencilere aynı kuralları uygulayarak disiplin sağlamanız mümkün olamaz. O nedenle disiplin sağlamak çok zor bir iştir öğretmen açısından” (ÖA78).

Otorite sağlamak; “Öğretmenin disiplin sağlaması aslında otorite sağlamak gibidir. Çünkü otorite sağlamak karşı tarafa istediğini yaptırmaktır, karşı tarafın istediğini yaptırmak değildir. Sınıfta ise otorite sağlama sırasında öğrenciyi zorla istemediği bir şeyleri otoritenizi kullanarak yaptırıyorsunuz. Gülmek isteyen, şakalaşmak isteyen, sakız çiğnemek isteyen, sohbet etmek isteyen vb gibi kendi istediğini yapmak isteyen öğrencilere “hayır, bu sınıfta sizin istedikleriniz değil, benim istediklerim olacak” diyorsunuz. Bu durum zoraki bir şeyler yaptırmaktır. O yüzden otoritenizi uygulayamazsanız disiplini de sağlayamazsınız” (ÖA54).

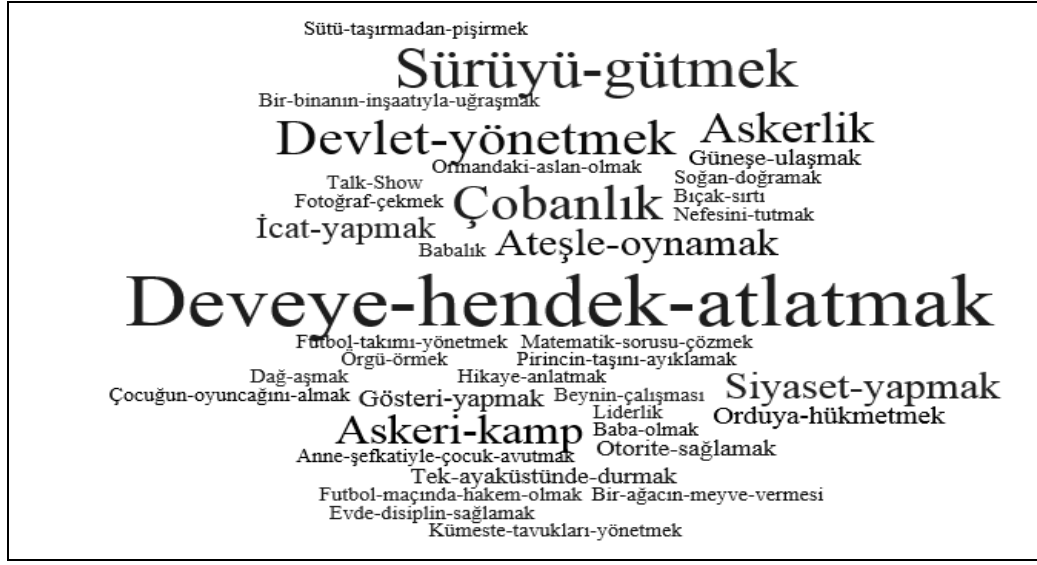
4. Güç gösterisi yapmak kategorisinde yer alan metaforlar ve açıklamalarına ait öğretmen adaylarının belirttiği örnekler

Öğretmen adayları tarafından bu kategoride toplam 4 metafor belirtilmiştir. Aşağıda bu metaforlara ait açıklamalara yer verilmiştir. Bu kapsamda;

Ormandaki aslan olmak; “Ormanın kralı aslandır. Oradaki her şey ondan sorulur ve o organize eder. Sınıfta disiplini sağlamakta öğretmenin görevidir. Çünkü aslanın ormanda yaptığı öğretmen sınıfta yapmaktadır” (ÖA20).

Siyaset yapmak; “Çok güçlü, bilgili, karşı tarafın yararına ve mutlu edici....sözler söylemen gerekiyor ki insanlara kendinizi kabul ettirebilesiniz. Sınıf düzenini sağlamak için de öğrencilerinize her açıdan güçlü olduğunuzu göstermeniz ve inandırmanız gerekir ki belli bir düzen sağlanabilsin. Öğretmene inanmayan ve güvenmeyen öğrenciler kesinlikle öğretmeni dinlenmezler ve sonuçta disiplin sağlanamaz” (ÖA67).

Tablo 2’de yer alan metaforların ait olduğu her bir kategori dikkate alındığında; öğretmen adayları sınıfta disiplin sağlamak kavramına yönelik olarak pek çok metafor hazırlamışlar ve bu metaforların uygun şekilde açıklamalarını yapmışlardır. Aşağıda öğretmen adaylarının açıkladıkları metaforların vurgulanma sıklığına göre şemasına yer verilmiştir. Bu şemadan da anlaşıldığı üzere, sınıfta disiplin sağlamak kavramı öncelikle *deveye hendek atlatmak* metaforuyla açıklanırken eşit puntoyla ifade edilen toplam 22 metaforun birer defa vurgulanan metaforlar oldukları dikkat çekmektedir. *Süriyyü gütmek*, *çobanlık* ve *devlet yönetmek* vb. yüksek frekanslı olan diğer metaforların da frekans değerlerine göre farklı büyüklük puntolarında şemada yer aldığı dikkat çekmektedir.

Resim 1. Öğretmen adaylarının sınıfta disiplin sağlamak kavramına yönelik olarak belirttikleri metaforlara ait kelime bulutu

4. TARTIŞMA VE SONUÇLAR

Disiplin kavramı; bireylerin içinde yaşadıkları topluluğun genel düşünce ve davranışlarına uymalarını sağlamak amacıyla alınan önlemler bütünü olarak tanımlanabilmektedir. Bu çalışmada ise, öğretmen adaylarının *sınıfta disiplin sağlamak* kavramıyla ilgili geliştirdikleri metaforların belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç çerçevesinde çalışmadan elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir:

Araştırmada öğretmen adayları sınıfta disiplin sağlamak kavramıyla ilgili toplam 38 metafor geliştirdiklerinde bunun için toplam 115 görüş belirtmişlerdir. Belirtilen bu metaforlar analiz edildiğinde, öğretmen adaylarının sınıfta disiplin sağlamak kavramını birbirinden farklı metaforlarla ve bu metaforlara ait açıklamalarla ifade ettikleri belirlenmiştir. Toplam 38 metafor içerisinde öğretmen adaylarının sınıfta disiplin sağlamak kavramıyla ilgili en fazla belirttikleri metaforların *deveye hendek atlatmak*, *sürüyü gütmek*, *çobanlık*, *devlet yönetmek*, *askerlik*, *askeri kamp* vb şeklinde belirttikleri metaforlar şeklinde sıralandığı tespit edilmiştir. Bu metaforlar ve açıklamaları yoğun olarak öğretmenin öğrencileri kontrol edebilme mekanizmasını vurgulamaktadırlar. Araştırmada vurgulanan bu metaforlar analizler sonunda toplam 4 farklı kategoride toplanmıştır. Bu kategoriler en fazla metafor kapsamaları bakımından “*kontrol altında tutmak*, *özel çaba harcamak*, *zoraki bir şeyler yaptırmak*, *güç gösterisi yapmak*” olarak sıralanmaktadır.

Kontrol altında tutmak kategorisi en fazla metafor içeren kategori olarak tespit edilmiştir. Belirlenen bu metaforik algı sonuçları Tümçaya (2005) tarafından hazırlanmış olan çalışmada vurgulanan sonuçlarla benzerlik göstermektedir. Çünkü çalışmada şu noktalar vurgulanmaktadır; *eğitimde öğretmenlerin öğrenciler üzerinde sahip oldukları hakları nasıl kullandıklarına toplum tarafından hiç dikkat edilmemekte ve okulun çocuk için her zaman en güvenli, sevgi dolu bir ortam olduğuna inanılmaktadır. Oysa pek çok öğretmen disiplin maskesi altında bilinçli ya da bilinçsiz olarak öğrencilere ezijet etmekte, acı çektirmekte ve çocuğun fiziksel, ruhsal, zihinsel ve toplumsal gelişimlerini olumsuz yönde etkileyerek sağlıklı bireyler yetiştirilmesine neden olabilmektedirler* (Tümçaya, 2005). Öğretmen adaylarının belirttiği görüşlerle ilgili çalışmada belirtilen çalışma sonuçları birbirini destekler niteliktedir. Araştırmalarda elde edilen en önemli sonuç; öğretmenlerin sınıf disiplini sağlamak adına sınıfı kontrol altında tuttukları ve öğrenciler üzerine baskı kurdukları yönünde algılar yoğun şekilde belirtilmiştir. Bu çalışmada öğretmen adaylarının belirttikleri metaforlar ve ilgili metaforlara yönelik olarak belirttikleri açıklamalardan ortaya çıkartılan “*kontrol altında tutmak*, *zoraki bir şeyler yaptırmak*, *özel çaba harcamak*, *güç gösterisi yapmak*” kategorilerinde de aynı olumsuzluk dolu görüşlerin ön plana çıktığı vurgulanabilir.

Disiplin kavramıyla ilgili araştırma sonuçları, disiplin kavramının öğretmenlerin bir bölümü tarafından, öğrencilerin ise büyük bir bölümü tarafından olumsuz bir unsur olarak algılandığını göstermektedir (Aküzüm & Nazlı, 2017; Taşdemir, Taşdemir, Erol Baktas, Buyuran & Cesur, 2016). Boyacı'nın (2009) yapmış olduğu çalışmada, ilköğretim öğrencilerinin disiplin kavramına ilişkin görüşleri incelenmiş ve katılımcıların yarısından fazlasının disiplin kavramını ceza ya da ceza alma olarak gördükleri sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca disiplinin

düzeltilici, yol gösterici ve zorunlu bir unsur olarak algılandığı belirlenmiştir. Hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin disiplin kavramına ilişkin en çok kullandıkları metaforun “Biber” metaforu olduğu belirtilen ilginç sonuçlardan biridir.

Diğer taraftan öğretmen adayları tarafından sınıfta disiplin sağlamak kavramı için canlı metaforlarda belirtilmesine rağmen genellikle cansız metaforların geliştirildiği belirlenmiştir. Bu durum öğretmen adaylarının belirttikleri metaforlarda sınıfta disiplin sağlamak kavramının uygulanış amacı, süreci ve sonuçları yönünde düşünerek metaforlar ürettiklerine işaret etmektedir. Öğretmen adaylarının sınıfta disiplin sağlamak kavramının bilincinde olduklarının ve bu konuda belli bir bilişsel yapıya hakim olduklarının göstergesi olarak değerlendirilebilir. Öğretmen adayları sınıfta disiplin sağlamanın temel amacının sınıf yönetimini sağlamak olduğunu belirtmişlerdir. Bu noktada sınıfta disiplin sağlamanın çok zor olduğunu hemen hemen pek çok metafor açıklamasında ifade etmişlerdir (*güneşe ulaşmak metaforunda olduğu gibi*). Öğretmen adayları sınıf yönetimi kavramına yönelik olarak olumsuz görüşlere de sahiptirler. Ancak öğretmen adaylarının sınıfta disiplin sağlamaya yönelik olarak bu kadar olumsuz bakış açılarını belirtmelerine rağmen temel vurgu olarak düzeni sağlamak amacıyla disiplin sağlandığı yönünde görüşler belirtilmiştir. Çünkü Evans ve Richardson’un da (1995) vurguladığı gibi sınıf disiplini daha çok sınıfta cezalandırma sistemi olarak düşünülmektedir.

Sonuç olarak, öğretmen adaylarının sınıfta disiplin sağlamak kavramıyla ilgili geliştirdikleri metaforların, zengin, yaratıcı ve duyuşsal bakış açılarını ortaya koyduğunu söylemek mümkündür. Çünkü öğretmen adayları konuyla ilgili pek çok sayıda metafor ifade etmişlerdir. Özellikle geleneksel anlamda disiplin algısına yönelik olarak metaforlar belirtilmiştir (*deveye bendek atlatmak, süriyü gütmek, çobanlık, devlet yönetmek, askerlik, askeri kamp vb.*). Ayrıca, belirtilen metaforlarda; öğretmen adaylarının dış disipline ve cezaya dayalı bir sınıfta disiplin sağlama anlayışına hakim olduklarına yönelik vurgular yer almaktadır. Hâlbuki sınıfta disiplin sağlamak kavramı kesinlikle cezadan farklıdır. Sınıf düzeninin devam edebilmesi ve sınıfın işlevini yerine getirebilmesi için disiplin uygulamak gereklidir. Çelik’in (2009) belirttiği gibi, sınıfta disiplinin temel amacı öğrenmeyi kolaylaştırmaktır. Ancak araştırmada elde edilen sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde; sınıf yönetimi dersini almış olan öğretmen adaylarının katılımıyla hazırlanan bu araştırmada, öğretmen adaylarının sınıfta disiplin sağlamanın oldukça zor olduğu algısına sahip oldukları net bir şekilde ortaya konulmaktadır.

Belirlenen sonuçlar yönünde aşağıdaki öneriler belirtilebilir.

1. Bu araştırma öğretmenlerin katılımıyla da hazırlanarak sonuçlar karşılaştırmalı olarak değerlendirilebilir.
2. Bu araştırma görüşme başta olmak üzere farklı veri toplama yöntemleriyle desteklenerek hazırlanabilir.
3. Öğretmen adaylarının sınıfta disiplin sağlamak kavramına yönelik belirttikleri olumsuz algı içeren metaforların nedenlerini açıklamaları yönünde araştırma süreci planlanabilir.

KAYNAKÇA

- Akın U., & Koçak R. (2007). Öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri ile iş doyumları arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 51, 353-370.
- Akın U. (2006). *Öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri ile iş doyumları arasındaki ilişki*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Akturan, U., & Esen, A. (2008). *Fenomenoloji*. İçinde T. Baş ve U. Akturan (Ed.), Nitel araştırma yöntemleri (ss. 83-98). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Aküzüm, C. & Nazlı, K. (2017). Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları disiplin sorunları, nedenleri ve bu sorunlarla baş etme yöntemlerinin değerlendirilmesi. *International e-Journal of Educational Studies (IEJES)*, 1 (2), 88-102.
- Armstrong, S.L., Davis, H.S., & Paulson, E.J. (2011). The subjectivity problem: Improving triangulation approaches in metaphor analysis studies. *International Journal of Qualitative Methods*, 10 (2), 151-163.
- Aydoğdu, E. (2008). İlköğretim okullarındaki öğrenci ve öğretmenlerin sahip oldukları okul algıları ile ideal okul algılarının metaforlar yardımıyla analizi. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Bilgin, N. (2006). *Content analysis techniques and case studies in social sciences*. Ankara: Siyasal Publication.
- Bogdan, R.C., & Biklen, S.K. (2007). *Qualitative research for education (5th ed)*. Boston: Pearson Education, Inc.

- Boyacı, A. (2009). İlköğretim öğrencilerinin disipline sınıf kurallarına ve cezalara ilişkin görüşlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi (Türkiye-Norveç örneği). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 15 (60), 523-553.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research methods in education*. New York, NY: Routledge.
- Coyne, I. (1997). Sampling in qualitative research. Purposeful and theoretical sampling: Merging or clear boundaries? *Journal of Advanced Nursing*, 26 (3), 623-630.
- Corbin, J.M., & Strauss, A.C. (2007). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Thousand Oaks, CA: Sage Publication.
- Corbett, E., & Connors, R. (1999). *Classical rhetoric for the modern student (4th Ed.)*. New York: Oxford University Press.
- Çapan, B.E. (2010). Öğretmen adaylarının üstün yetenekli öğrencilere yönelik metaforik algıları. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (12), 140-154.
- Çelik, K. (2009). *Disiplin oluşturma ve kural geliştirme*. İçinde H. Kıran & K. Çelik (Ed.). Etkili sınıf yönetimi (ss.237- 268). Ankara: Anı yayıncılık.
- Demirtaş, H. (2005). Sınıf yönetiminin temelleri. İçinde H. Kıran (Edt) *Etkili sınıf yönetimi* (ss. 1-33). Ankara:Anı Yayıncılık.
- Döş, İ. (2010). Aday öğretmenlerin müfettişlik kavramına ilişkin metafor algıları. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3), 607-629.
- Ekici, G., & Kurt, H. (2014). Öğretmen adaylarının disiplin öz-yeterlik algılarının sınıf yönetimi profillerine göre analizi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 13 (4), 1137-1164.
- Ekici, G. (2016a). Öğretmen adaylarının “Bilgisayar” kavramına ilişkin metaforik algıları. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 15(3), 755-781.
- Ekici, G. (2016b). Biyoloji öğretmeni adaylarının mikroskop kavramına ilişkin algılarının belirlenmesi: Bir metafor analizi çalışması. *Abi Evran Üniversitesi Karşebir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 17(1), 615-636.
- Ercoskun, M. H., & Ada, Ş. (2014). Etkili sınıf yönetimi oluşturmada sınıf öğretmenlerinin yeni rollerinin nicel açıdan incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18 (2), 171-194.
- Evans, E.D., & Richardson, R.C. (1995). Corporal Punishment: What Teachers should know. *Teaching Exceptional Children*, 27(2), 33-36.
- Forceville, C. (2002). The identification of target and source in pictorial metaphors. *Journal of Pragmatics*, 34, 1-14.
- Gilpatrick, R.S.H. (2010). *Classroom management strategies and behavioral interventions to support academic achievement*. (Degree of doctor of education teacher leadership). Walden University College of Education.
- Given, L.M. (Ed.) (2008). *The sage encyclopedia of qualitative research methods*. Sage: Thousand Oaks, CA, Vol.2, pp.697-698.
- Gökçe, O. (2006). *İçerik analizi: Kuramsal ve pratik bilgiler*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Gözütok, F.D. (2004). *Öğretmenliğimi geliştiriyorum*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Hruschka, D.J., Schwartz, D., St.John, D.C., Picone-Decaro, E., Jenkins, R.A., & Carey, J.W. (2004). Reliability in coding open-ended data: Lessons learned from HIV behavioral research. *Field Methods*, 16 (3), 307-331.
- İnce, Ö. (2002). *Yazınsal söylem üzerine*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Jensen, D. F. N. (2006). Metaphors as a bridge to understanding educational and social contexts. *International Journal of Qualitative Methods*, 5(1). Retrieved from http://www.ualberta.ca/~iiqm/backissues/5_1/pdf/jensen.pdf
- Knight, S.L., Nolan, J., Lloyd, G., Arbaugh, F., Edmondson, J., & Whitney, A. (2013). Quality teacher education research: How do we know it when we see it? *Journal of Teacher Education*, 64(2), 114-116.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (2005). *Metaforlar hayat, anlam ve dil*. G. Y. Demir (Çeviri). İstanbul: Paradigma.
- Leblebici, D.N., & Kılıç, M. (2004). *İçerik analizi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Lichtman, M. (2010). *Qualitative research in education*. Los Angeles: Sage Publications, Inc.
- Linn, G.B., Sherman, R., & Gill, P.B. (2007). Making meaning of educational leadership: The principal ship in metaphor. *NASBP Bulletin*, 91 (2), 161-171.
- Luborsky, M.R., & Rubinstein, R.L. (1995). Sampling in qualitative research: Rationale, issues, and methods. *Journal of Aging Research*, 17 (1), 89-113.
- McMillan, J.H. (2000). *Educational research: Fundamentals for the consumer*. New York: Longman.
- Miles, M.B., & Huberman, A.M. (1994). *Qualitative data analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Mish, F. C. (Ed.) (1991). *Webster's ninth new collegiate dictionary*. Springfield, MA: Merriam-Webster.

- Örücü, D. (2012). İlköğretim sınıf öğretmenlerinin sınıfa ve sınıf yönetimine ilişkin metaforik bakışları: Karşılaştırmalı bir durum çalışması. *İlköğretim Online*, 11 (2), 342-352.
- Özcan, A. (2010). *İlköğretim öğrencilerinin İngilizce öğrenmeye yükledikleri anlamlar: Metaforik bir analiz*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Patton, M.Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*. USA: Sage.
- Pishghadam, R. ve Pourali, S. (2011). Metaphorical analysis of Iranian MA Students' beliefs: A qualitative study. *Higher Education Studies*, 1 (1), 27-37.
- Ratcliff, D. (1995). Validity and reliability in qualitative research. Retrieved from <http://qualitative-research.ratcliffs.net/Validity.pdf>
- Saban, A. (2010). Computer teacher candidates' metaphors about the internet. *Education*, 131 (1), 93-105.
- Sarıtaş, M. (2000). *Sınıf yönetimi ve disiplinle ilgili kurallar geliştirme*. İçinde L. Küçükahmet (Edt.) Sınıf yönetiminde yeni yaklaşımlar (ss.43-85). Ankara: Nobel Yayınları.
- Scheffler, I. (1979). *Beyond the letter: A philosophical inquiry into ambiguity, vagueness, and metaphor in language*. London: Routledge and Kegan Paul.
- Shuell, T.J. (1990). Teaching and learning as problem solving. *Theory into Practice*, 29(2), 102-108.
- Stemler, S. (2001). An overview of content analysis. Practical assessment. *Research & Evaluation*, 7 (17), 1-8.
- Strenski, E. (1989). Disciplines and communities, "armies" and "monasteries" and the teaching of composition. *Rhetoric Review*, 8(1), 137-145.
- Sucuoğlu B., Ünsal P., & Özokçu O. (2004). Kaynaştırma sınıfı öğretmenlerinin önleyici sınıf yönetimi becerilerinin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5 (2), 65-77.
- Taşdemir, M., Taşdemir, F., Erol Baktas, F. B., Buyuran, N., & Cesur, S. (2016). Öğretmenlerin okullardaki disiplin uygulamaları hakkında öğretmen adayı görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5 (2), 218-229.
- Tawney, J. W., & Gast, D. L. (1984). *Single-subject research in special education*. Columbus, OH: Merrill.
- Tavşancıl, E., & Aslan, E. (2001). *Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Topal, T. (2007). *İlköğretim sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi davranışlarının karşılaştırılması ve öğrenci başarısı ile ilişkisi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi.
- Türk Dil Kurumu. (1988). *Türkçe sözlük* (8 Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Basımevi.
- Turhan, M, & Yaraş, Z. (2013). Öğretmen ve öğrencilerin öğretmen, disiplin, müdür, sınıf kuralları, ödül ve ceza kavramlarına ilişkin metafor algıları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23 (1), 129-145.
- Tutkun, Ö. F. (2011). *Sınıf düzeni*. İçinde Z. Kaya (Ed.), Sınıf Yönetimi. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Tümkiye, S. (2005). Öğretmenlerin sınıf içi disiplin anlayışları ve tükenmişlikle ilişkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 44, 549-568.
- Vadeboncoeur, J.A., & Torres M.N. (2003). Constructing and reconstructing teaching roles: A focus on generative metaphors and dichotomies. *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 24 (1), 87-103.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yob, I.M. (2003). Thinking constructively with metaphors. *Studies in Philosophy and Education*, 22, 127-138.

Citation Information

Ekici, G. & Akdeniz, H. (2018). Öğretmen Adaylarının “Sınıfta Disiplin Sağlamak” Kavramına İlişkin Algılarının Belirlenmesi: Bir Metafor Analizi Çalışması. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 26-37.